

Oportunitats en el camp de l'energia

Albert Moles i Betriu

Agraïxo a la Societat Andorrana de Ciències i a la Confederació Empresarial l'organització d'unes jornades que ens han de permetre analitzar l'encaix positiu d'Andorra amb la Unió Europea i és un plaer per mi tractar les oportunitats que en representarà per al camp de l'energia.

Parlar d'energia, concretament d'energia elèctrica, és precisament parlar de xarxes, d'una xarxa de xarxes connectades entre elles, valgui la redundància. Des de les fonts de producció, les centrals, passant per les línies, els nodes intermedis, fins als clients... un camí que avui en dia és multidireccional. Per definició, Andorra està ja connectada a Europa. I això és el que volem desenvolupar.

Aquest acord, aquesta reconexió, ens ha de permetre gestionar cada cop millor els nostres recursos, que són limitats, i també aprofundir en la generació de valor i la capacitat de fer coses. Hi ha una gran sinergia entre els objectius d'Europa i els objectius d'Andorra en aquest moment d'indubtable transició.

Però abans d'entrar a analitzar les oportunitats que l'Acord d'associació amb Europa aportarà a Andorra en el camp de l'energia, dedicaré una primera part del document a analitzar la situació actual i a contextualitzar-la en un nou marc fruit d'aquest acord. La intenció és posar en valor el fet que Andorra gaudeix de col·laboracions bilaterals o multilaterals amb països europeus en matèria d'energia, la possibilitat d'assegurar en el temps aquests acords i la possibilitat de incorporar-ne noves oportunitats.

Antecedents

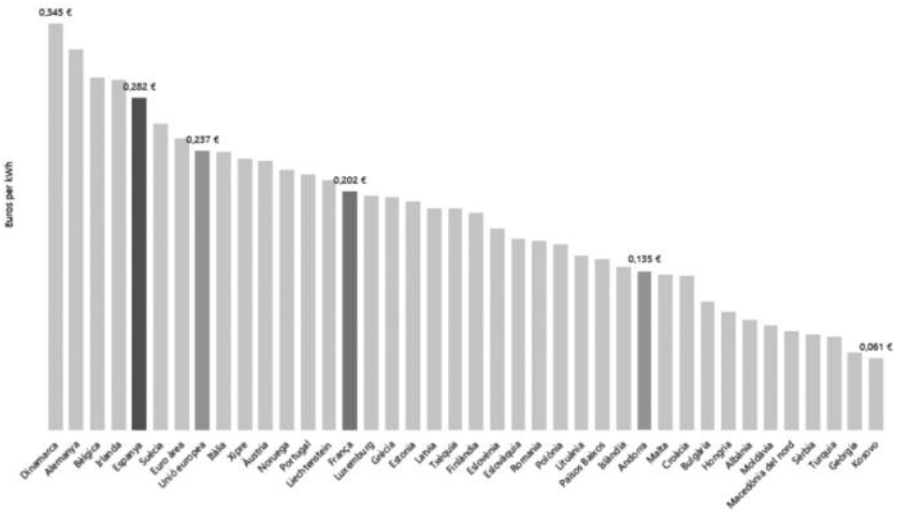
Andorra té una gran dependència d'Europa en temes d'energia. La totalitat dels combustibles fòssils venen d'Europa i, tot i tenir una mica més d'autonomia en el sector elèctric, el 80% de l'electricitat és importada dels dos països veïns. Conseqüentment, depèn tant d'Europa com d'Andorra emprendre el camí de reduir les emissions de CO₂, una necessitat que és veritablement global. Això implica el desenvolupament de noves plantes de producció d'electricitat lliures d'emissions de CO₂, en particular de fonts renovables, i una

necessitat d'absorció de l'increment de la demanda d'electricitat. Aquest camí ha portat Europa, però també Andorra, a electrificar molt més les llars, amb la calefacció elèctrica, i la mobilitat. Malgrat que globalment hi hagi un acord per l'impuls de l'eficiència implica un increment de la demanda elèctrica mentre l'ús energètic global disminueix.

El reptes d'Andorra passen per adaptar-se a aquesta transició i incrementar de manera important tant l'estalvi com l'autoconsum i la realització de projectes d'energia renovables. Per tot això, és molt important que el país continuï connectat a aquesta xarxa i continuï exercint la capacitat de regular i optimitzar l'energia a dins de les seves fronteres.

En aquest sentit, a banda dels mitjans de producció que té i manté des de fa anys, com la central hidroelèctrica, el centre de valorització dels residus, o la central de cogeneració de Soldeu, FEDA inverteix en nous projectes de renovables i de recuperació de la calor. L'objectiu, en el pla energètic, és garantir el subministrament futur a preu competitiu i, en el pla econòmic, desenvolupar capacitats i llocs de treball locals i de consolidar empreses del sector energètic del país amb una visió clara cap a les oportunitats que el futur ens brinda. Encara hi ha feina a fer en els àmbits de l'eficiència o l'autoconsum, per exemple.

A més, igual que la resta d'Europa, tenim el potencial de generar nous projectes de producció amb fonts renovables i de recuperació de la calor. Això s'ha de fer mantenint un preu competitiu (actualment tenim un dels més competitius) i la qualitat de servei al nivell de les grans ciutats europees. Les directives i els reglaments europeus de l'energia busquen aquesta qualitat de servei i servei al client, preus competitius, el camí que Andorra ha empès i que està alineada amb Europa.

Il·lustració 1: Preu de l'electricitat per als consumidors domèstics amb un consum entre 2.500kWh/any i 5.000kWh/any durant el segon semestre del 2021 (dades d'Eurostat)

Els recursos energètics d'Andorra són limitats

Els recursos energètics d'Andorra són limitats. El recurs hídic és reduït, pel fet que el país és al sostre de la conca hidràulica. El recurs eòlic és també reduït, perquè hi ha pocs terrenys amb vents dominants aprofitables per a la producció d'energia. Quant al solar, hi ha terrenys amb molt potencial d'aquest recurs, però molts són ocupats per l'agricultura, la ramaderia, les zones urbanes, els sòls reservats i els espais protegits. La capacitat d'utilització de la biomassa de forma sostenible i recurrent és també limitada. I la valoració dels residus està ja en explotació i en curs d'optimització.

En aquest context, hi ha diferents grans tipus d'eines per fer front a les limitacions i garantir el subministrament d'energia. Una part més interna, com l'estalvi energètic, la bona gestió de FEDA, els mecanismes de flexibilitat de la demanda o els nous projectes de producció d'energies renovables, en definitiva el desenvolupament de projectes amb unes dimensions adaptades al potencial del país. I una altra part, la que ens obliga a comptar amb les xarxes de l'entorn europeu per donar suport a tot això. Tenim acords per fer-ho, però encara hi ha molt camí per recórrer. No només per continuar actualitzant les connexions elèctriques amb Espanya i França, sinó també per col·laborar amb territoris pròxims en la producció local d'energia renovable, la gestió dels residus, els mecanismes de garantia d'estabilitat de les xarxes i de garantia de subministrament de la demanda a llarg termini.

Andorra és sobirana energèticament?

Una petita reflexió: quina és la capacitat d'acció, dit d'una altra manera, la sobirania, que Andorra té en el camp de l'energia?

La sobirania, en general, és la capacitat d'impactar sobre les polítiques mediambientals, econòmiques, socials, o energètiques... El Principat d'Andorra disposa de la sobirania entesa com a capacitat de fer accions, gestionar present i futur, fer front a la demanda, la qualitat, la continuïtat, les tecnologies aplicades, el retorn econòmic al país, la bona gestió dels recursos naturals, els impostos, la qualitat de l'aire, l'impacte en el medi, la contaminació, els riscos industrials, els criteris de seguretat, però ha de saber acceptar i aprofitar les sinergies amb Europa com a valor afegit.

Amb la col·laboració d'Europa, Andorra té potencial per duplicar la proporció de producció pròpia a llarg termini amb la gestió de recursos naturals; les interconnexions es reforçaran amb el temps i permetran mantenir l'alta qualitat i el subministrament; els materials que s'utilitzen a Andorra seguiran estant homologats, la qual cosa voldrà dir que es mantenen els criteris de seguretat garantits, com demostra la fiabilitat de les instal·lacions i el funcionament; i a més Europa va en paral·lel amb la capacitat d'accelerar el canvi en rehabilitació, estalvi, flexibilitat, emmagatzematge, mobilitat... Cal actuar on té sentit i valor: gran part de la competitivitat del país depèn de la capacitat de mantenir la sobirania. L'estabilitat no és possible sense la xarxa europea, francesa i espanyola.

Les directives dels mercats elèctrics d'Europa

Les directives europees relacionades amb els mercats elèctrics estan molt orientades a protegir el consumidor, facilitar preus baixos, alts estàndards de serveis i una àmplia selecció de productes i serveis que s'ajustin a les necessitats, com per exemple les comunitats d'autoconsum. Per als grans estats es considera que la millor manera d'aconseguir els objectius és mitjançant la competència, la segmentació vertical de sectors. Les directives parlen de mercats de més de 100.000 clients, tanmateix als estats petits, l'inconvenient de la càrrega administrativa per permetre la competència en el sector elèctric pot superar el benefici, pot anar en contra dels objectius buscats. Els estats amb empreses d'electricitat nacionals que compleixen les normes de funcionament prudent i eficient poden sol·licitar l'excepció de la competència. És el cas d'Andorra.

Tenim l'oportunitat d'anar de la mà d'Europa per l'estabilitat però hem de saber aprofitar l'oportunitat i la capacitat que tenim de gestionar la nostra mida, els nostres recursos limitats. A canvi s'hauran de garantir els preus, els estàndards del servei i les opcions disponibles per als consumidors dels mercats competitius. Els actors del sector a Andorra es comprometen a continuar treballant en aquest sentit i a implementar les mesures necessàries per oferir als ciutadans el nivell de qualsevol ciutat europea.

A més a més, la cooperació transfronterera ens permet estar connectats a unes xarxes connectades, potents, europees. Hi ha una sèrie de polítiques i col·laboracions amb els operadors amb els països veïns per fer que aquestes xarxes siguin més fortes i que en cas d'un incident, de força major, hi hagi solidaritat. Així, podem prevenir, preparar-nos i gestionar crisis d'electricitat amb l'esperit solidari i de transparència.

La transformació profunda del sector, amb mercats més descentralitzats, més fonts renovables i sistemes més ben interconnectats porta com a finalitat la seguretat energètica, la confiança i la política climàtica ambiciosa. Tot i el bon funcionament dels sistemes i interconnexions, sempre hi haurà el risc de desastres naturals, condicions meteorològiques extremes, atacs malintencionats o escassetat de combustible. Sovint, les conseqüències van més enllà de les fronteres polítiques, per aquestes raons la col·laboració entre països és essencial.

En resum

En definitiva, estem davant de canvis significatius per la necessitat de reduir les emissions de CO₂ i per l'electrificació de l'economia. El nostre objectiu és compatible amb els europeus: assolir energia neta i accessible per a tothom.

Andorra ja gaudeix de col·laboracions bilaterals o multilaterals amb països europeus en matèria d'energia: amb l'acord d'associació es poden assegurar en el temps aquests acords i incorporar noves oportunitats. Dins del sector energètic, l'energia elèctrica és la que disposa de més autonomia i capacitat d'adaptació.

Volem mantenir la competitivitat de l'energia i desenvolupar activitat econòmica, coneixement, capacitats i valor afegit, tot garantint la qualitat (també en els serveis a l'entorn de l'energia) dels grans estats. Europa ens impulsa per oferir nous serveis, polítiques de mobilitat, estalvi i serveis a l'entorn de l'energia, que obren la porta a una nova manera de

gestionar i consumir aquesta energia. Precisament, l'Acord d'associació ha d'aportar oportunitats, moltes de les quals cal només assentar o perfeccionar. No es pot concebre en el món d'avui en dia una xarxa elèctrica, una xarxa d'energia, aïllada d'Europa, tant en l'àmbit físic, però tampoc més enllà. Hi ha d'haver connexions de treball, de relacions de persones, talent... L'encaix del món de l'energia és evident: ja és un món de col·laboració, sobretot en l'àmbit continental.

Albert Moles i Betriu

Director general de Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA)